

پیشبرد مادری ایمن از طریق حقوق بشر

جلسه ۶

پیشبرد مادری ایمن از طریق حقوق بشر

هدف این جلسه

توانمند کردن دانشجویان به درک اهمیت حقوق بشر در ارتباط با حفظ، احترام و برآوردن حقوق زنان جهت مادری ایمن.

اهداف درسی

در پایان جلسه ۶ دانشجویان قادر خواهند بود:

- حقوق بشر مربوط به مادری ایمن را توصیف کنند.
- اقداماتی را توضیح دهند که نیاز است دولت‌ها برای ترویج مادری ایمن به عنوان حقوق بشر انجام دهند.
- توصیف کنند که چگونه ماماها می‌توانند در رویکردهای حقوق بشر به مادری ایمن موثر باشند.

طرح درسی

سخنرانی تعدیل شده (یک ساعت)

کار گروهی، بازخورد، بحث (نیم ساعت)

منابع

Reduction of maternal mortality: a joint WHO/UNFPA/UNICEF/World Bank statement.

Geneva, World Health Organization, 1999.

Advancing safe motherhood through human rights. Geneva, World Health Organization, 2001

(WHO/RHR/01.05).

جلسه را با ارائه اطلاعات کلی زیر در مورد حقوق بشر شروع کنید.

در حال حاضر بسیاری از حقوق بشر تایید شده در قانون اساسی ملی و عهدنامه‌های حقوق بشر بین المللی و منطقه‌ای را می‌توان برای مادری ایمن اجرا نمود. این‌ها براساس اعلامیه جهانی حقوق بشر ۱۹۴۸ هستند^۱. اگرچه خود اعلامیه جهانی حقوق بشر به عنوان ابزار قانونی قابل اجرا مطرح نشده بود، با این حال پذیرش قانونی اخذ نموده و می‌تواند به طور قانونی از طریق یکسری مجامع بین المللی حقوق بشر به اجرا درآید. مهم‌ترین معاهده حقوق بشر اخیر در مورد حقوق زنان، عهدنامه حذف تمامی اشکال تبعیض علیه زنان است^۲ که بیانگر ارزش‌های مفهومی اعلامیه جهانی حقوق بشر است.

حقوق بشر مرتبط با مادری ایمن

اطلاعات زیر را به دانشجویان ارائه داده و بحث کنید، ضمن انجام این کار از آنها بخواهید هر یک از ۴ دسته زیر را در زمینه زندگی، جوامع و محل کار خود در نظر بگیرند.

حقوق بشر مربوط به مادری ایمن را می‌توان در چهار دسته اصلی زیر گروه بندی نمود:

۱. **حقوق مربوط به زندگی، آزادی و امنیت فرد** که نیاز است دولت‌ها اطمینان حاصل کنند که زنان به مراقبت‌های سلامتی مناسب در دوران بارداری و زایمان دسترسی دارند و آنان حق دارند تصمیم بگیرند آیا، چه زمانی و چگونه باردار شوند. این بدین معناست که دولت‌ها باید عوامل اقتصادی، قانونی، اجتماعی و سیستم‌های بهداشتی را مشخص کنند که به زنان اجازه این حقوق اساسی را نمی‌دهند.

سوالات زیر را از دانشجویان بپرسید. اگر پاسخ آنان به سوالات خیر باشد از آنها بپرسید چگونه می‌توان وضعیت را تغییر داد؟

آیا زنان در جوامعی که زندگی و کار می‌کنند دسترسی به مراقبت سلامتی مناسب در دوران بارداری و زایمان دارند؟

آیا زنان حق دارند تصمیم بگیرند که آیا، چه زمانی و چگونه باردار شوند؟

۲. **حقوق بشر مربوط به پایه و اساس خانواده و زندگی خانوادگی** که مستلزم آن است که دولت‌ها دسترسی به خدمات سلامتی و سایر خدماتی را فراهم کنند که زنان برای داشتن یک خانواده و لذت از زندگی خانوادگی نیاز دارند.

سوالات زیر را از دانشجویان بپرسید. اگر پاسخ آنان به سوالات خیر باشد از آنها بپرسید چگونه می‌توان وضعیت را تغییر داد؟

آیا زنان در جوامعی که زندگی و کار می‌کنند، دسترسی به مراقبت سلامتی و سایر خدمات لازم برای داشتن یک زندگی سالم و لذت از زندگی خانوادگی دارند؟

^۱ Universal Declaration of Human Rights. New York, United Nations, 1948 (United Nations General Assembly Resolution A/RES/217 A (III)).

^۲ Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. New York, United Nations, 1979 (United Nations General Assembly Resolution A/RES/4/180).

۳. حقوق بشر مربوط به مراقبت سلامتی و مزایای پیشرفت علمی از جمله اطلاعات سلامتی و آموزش که مستلزم آن است که دولت‌ها دسترسی به مراقبت بهداشت باروری و جنسی با کیفیت خوب از جمله سیستم ارجاع مناسب را فراهم کنند. مراقبت‌های بهداشتی اولیه می‌تواند به عنوان وسیله‌ای جهت تضمین مادری ایمن بدون توجه به سطح توسعه اقتصادی یک کشور خاص خدمت کند. هسته اصلی این حقوق، اطلاعات در مورد مسائل بهداشت باروری مختلف از جمله تنظیم خانواده، سقط جنین و آموزش جنسی است.

سوالات زیر را از دانشجویان بپرسید. اگر پاسخ آنان به سوالات خیر باشد از آنها بپرسید چگونه می‌توان وضعیت را تغییر داد؟

آیا در جوامعی که زنان زندگی و کار می‌کنند، اطلاعات و آموزش در مورد مسائل مختلف بهداشت باروری از جمله تنظیم خانواده، سقط جنین و آموزش جنسی وجود دارد؟

آیا نوجوانان به طور خاص دسترسی به این اطلاعات و آموزش دارند؟

۴. حقوق مربوط به برابری و عدم تبعیض که مستلزم آن است که دولت دسترسی به خدماتی همچون آموزش و مراقبت سلامتی را بدون تبعیض مربوط به جنس، وضعیت تاهل، سن و وضعیت اجتماعی و اقتصادی فراهم کند. سیاست‌های تبعیضی عبارتند از: (الف) نیاز زنان به کسب اجازه از شوهرشان برای استفاده از خدمات مراقبت سلامتی خاص، (ب) نیاز به اجازه والدین که در مورد دختران لازم است نه پسران، (ج) وضع قوانینی که مداخلات پزشکی را که فقط زنان به آن نیاز دارند، جرم می‌شناسد. دولت‌ها تعهدات خود را نقض می‌کنند زمانی که (الف) آنها قوانینی را که منافع زنان را حمایت می‌کنند، اجرا نمی‌کنند. (ب) آنها منابع بخش سلامت را جهت تامین نیازهای زنان برای بارداری و زایمان سالم اختصاص نمی‌دهند. در هسته تمامی این حقوق، حق درمان باعزت و احترام در تمام زمان‌ها از جمله طی درمان‌های سلامتی، دریافت مراقبت و برای زنان بخصوص در دوران بارداری و زایمان است.

سوالات زیر را از دانشجویان بپرسید. اگر پاسخ آنان به سوالات خیر باشد از آنها بپرسید چگونه می‌توان وضعیت را تغییر داد؟

آیا در جوامعی که آنها زندگی و کار می‌کنند، زنانی هستند که به عنوان مثال برای دسترسی به خدمات تنظیم خانواده نیاز به رضایت شوهر خود دارند؟

آیا دختران نوجوان بدون رضایت والدین دسترسی به خدمات تنظیم خانواده دارند؟

ترویج مادری ایمن به عنوان یکی از حقوق بشر

اطلاعات زیر را به دانشجویان ارائه و بحث کنید. قبل از شروع جلسه اطمینان حاصل کنید که پاسخ سوالات زیر را می‌دانید. به عنوان مثال قبل از جلسه جستجو کنید که آیا دولت اقدامی در رابطه با اصلاح قوانین، اجرای قوانین و اعمال حقوق بشر با توجه به ترویج مادری ایمن انجام داده است.

اقداماتی که نیاز است دولت‌ها برای ترویج مادری ایمن بعنوان حقوق بشر انجام دهند، می‌تواند به شرح زیر گروه بندی شود:

- اصلاح قوانینی که مانع زنان می‌شود (الف) از رسیدن به بهترین سطوح ممکن سلامت و تغذیه که برای بارداری و زایمان ایمن لازم است و (ب) از دسترسی به خدمات و اطلاعات بهداشت باروری. مثال‌ها عبارتند از قوانینی که زنان را

ملزم می‌کند که در صورت نیاز به مراقبت‌های سلامتی، جهت دسترسی به خدمات سلامتی از شوهرشان یا سایر اعضای خانواده کسب اجازه کنند.

در رابطه با اصلاح قوانین سوالات زیر را از دانشجویان بپرسید و پاسخ آنان را روی تخته سیاه یا فلیپ چارت بنویسید:

چه قوانینی اصلاح شده‌اند؟

چه قوانینی نیاز به اصلاح دارند؟

▪ **اجرای قوانینی** که از حقوق زنان جهت سلامت و تغذیه خوب حمایت و از منافع سلامتی آنان محافظت می‌کند. مثال- ها عبارتند از قوانینی که مانع ازدواج بچه‌ها، ختنه زنان، تجاوز و سوء استفاده جنسی است. لازم است قوانینی اجرا شود که شروع باروری در یک سن مناسب را تشویق کنند. مثال‌ها عبارتند از قوانینی که از آموزش دختران، تعیین حداقل سن ازدواج و تضمین دسترسی زنان به مراقبت‌های سلامتی مورد نیاز در دوران بارداری و زایمان حمایت می‌کنند.

در رابطه با اجرای قوانین سوالات زیر را از دانشجویان بپرسید و پاسخ آنان را روی تخته سیاه یا فلیپ چارت بنویسید.

چه قوانینی در راستای حمایت از حقوق زنان جهت تغذیه و سلامت خوب و حمایت از منافع سلامتی آنان اجرا می‌شود؟

آیا قوانینی در راستای ممانعت از ازدواج بچه‌ها، ختنه زنان، تجاوز و سوء استفاده جنسی اجرا شده است؟

آیا قوانینی در راستای حمایت از آموزش دختران، تعیین حداقل سن ازدواج و تضمین دسترسی زنان به مراقبت‌های سلامتی مورد نیاز آنان در دوران بارداری و زایمان اجرا شده است؟

▪ **اعمال حقوق بشر** در قانونگذاری ملی و سیاست پیشبرد مادری ایمن.

سوالات زیر را از دانشجویان بپرسید و پاسخ آنان را روی تخته سیاه یا فلیپ چارت بنویسید.

آیا حقوق بشر در وضع قوانین ملی و سیاست پیشبرد مادری ایمن اعمال شده است؟

رویکردهای حقوق بشر به سمت مادری ایمن

حالا اطلاعات زیر را ارائه دهید و از دانشجویان بخواهید تا در نظر بگیرند که چگونه ممکن است رویکردهای پیشنهادی را در زندگی شخصی، جوامع و محل کار خود اعمال کنند.

ارائه دهندگان مراقبت سلامتی که از حقوق بشر شخصی خود و بیماران و /مددجویان خود آگاه هستند، می‌توانند به روش‌هایی خدمات را ارائه دهند که این حقوق را حمایت و ترویج دهند. رویکرد حقوق بشر، ارائه دهندگان خدمات سلامتی و همچنین مدیران را قادر می‌سازد به:

▪ **کار کردن احترام آمیز با یکدیگر** با همکاران در رشته خود و سایر رشته‌ها برای تعیین بهترین روش برای پیشبرد مادری ایمن از طریق حقوق بشر

- توسعه درک این مطلب که چگونه قوانین، سیاست‌ها و عملکردها با حقوق مادری ایمن زنان تطبیق می‌یابد
- یافتن اینکه کدام حقوق بشری از نظر پیشبرد مادری ایمن ممکن است آسان‌تر قابل دستیابی باشد.
- ترغیب دولت‌ها به کار توأم با احترام، حمایت و تحقق حقوق بشر مربوط به مادری ایمن

کار گروهی

هدف این فعالیت گروهی ایجاد فرصت بحث و تصمیم‌گیری برای دانشجویان است که آنها چگونه می‌توانند رویکرد حقوق بشری را در زندگی و کار خود قرار دهند.

دانشجویان را به گروه‌های کوچک تقسیم کرده و دستورالعمل کار گروهی موجود در پایان این جلسه را با آنها مرور کنید. اطمینان حاصل کنید که دانشجویان آنچه را که از آنها انتظار می‌رود، دانسته‌اند. به هر گروه یک ساعت وقت بدهید تا فعالیت را تکمیل کنند. برای هر گروه مدتی وقت صرف کنید تا به تسهیل کار کمک کنید. به هر گروه ۵ تا ۱۰ دقیقه زمان دهید تا بازخوردی در مورد نتیجه فعالیت گروهی ارائه دهند.

بازخورد و بحث

موقع گزارش گروه در نظر بگیرید که ایده‌ها و پیشنهادات آنها واقع بینانه است. در صورت لزوم راهنمایی کنید.

جلسه را خلاصه کنید و به سوالات باقی مانده پاسخ دهید.

دستورالعمل کار گروهی

این فعالیت طراحی شده تا به شما فرصت بحث و تصمیم‌گیری در مورد نحوه تلفیق رویکرد حقوق بشر در زندگی و کار را فراهم کند.

بحث کنید و تصمیم بگیرید که چگونه شما:

- با احترام به یکدیگر کار خواهید کرد با همکاران در رشته خود و سایر رشته‌ها برای تعیین بهترین روش برای پیشبرد مادری ایمن.
- این درک را توسعه خواهید داد که چگونه قوانین، سیاست‌ها و عملکردها با حقوق مادری ایمن زنان تطبیق می‌یابد.
- شناسایی خواهید کرد کدام حقوق بشری ممکن است از نظر پیشبرد مادری ایمن آسان‌تر قابل دستیابی باشد.
- دولت‌ها را ترغیب خواهید کرد به کار توأم با احترام، حمایت و تحقق حقوق بشر مربوط به مادری ایمن.